

Kinderen signaleren met een ontwikkelingsvoorsprong

‘Als de handen het niet gevoeld hebben, kan het hoofd het niet weten.’

Inleiding

Woord vooraf

In dit document 'Kinderen signaleren met een ontwikkelingsvoorsprong' leggen we uit hoe we op 't Kraaienest omgaan met het signaleren en ondersteunen van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

We zorgen ervoor dat het leren plaatsvindt in een sociale context. Verrijkingstaken dragen bij aan de integratie van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong in de reguliere groepen, wat de kwaliteit van ons onderwijs voor iedereen ten goede komt.

Bij iedere leerling ontwikkelen we onderzoeksvaardigheden en de bijbehorende houding. Er zijn wel verschillen in de resultaten en het onderzoeksproces, maar het doel is niet dat elke leerling op hetzelfde niveau denkt en presteert als een kind met een ontwikkelingsvoorsprong. In dit klimaat is de leerling met een ontwikkelingsvoorsprong geen leerling die erbij komt, maar een leerling die erbij is.

Julia van Bellen
Directeur

Adres:

IKC 't Kraaienest

Koningin Wilhelminastraat 5
3265 BH Piershil

Telefoon: (0186) – 691661

Mail: info.kraaienest@dehoekscheschool.nl

Website: www.kraaienestschool.nl

Intake

Wanneer een leerling drie jaar is geworden, mag hij worden ingeschreven op de basisschool. Ouders krijgen een rondleiding op school en de directeur krijgt de eerste input van ouders rondom hun kind. Bij een kind van drie jaar met een ontwikkelingsvoorsprong zijn er bepaalde kenmerken en gedragingen. Deze kunnen zich uiten in verschillende ontwikkelingsdomeinen zoals taal, motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling en spel. Tijdens de rondleiding zal er kort naar deze domeinen en naar de belangrijkste aandachtspunten worden gevraagd. De directeur en de kwaliteitscoördinator zijn zich bewust van deze punten van zorg(behoefte):

- Cognitieve ontwikkeling
- Taalontwikkeling
- Motorische vaardigheden
- Spelgedrag
- Sociaal-emotionele kenmerken
- Overige signalen

Aanmelding

Wanneer ouders hun kind aanmelden, wordt er gevraagd naar specifieke ondersteuningsbehoefte bij de leerling. Indien van toepassing vindt er een warme overdracht plaats met de Peuterspeelzaal of het Kinderdagverblijf. De kwaliteitscoördinator onderbouw van 't Kraaienest sluit aan bij dit gesprek.

Introductieformulier

Na de aanmelding vragen wij de ouders om een introductieformulier in te vullen om een zo volledig mogelijk beeld van de leerling te krijgen rondom:

- Ontwikkeling en gezondheid
- Erfelijkheid
- Gedrag en opvoeding
- Kindkenmerken en interesses

Intakegesprek

Voordat het kind naar school komt, vindt er een intakegesprek met de ouders plaats waarin het introductieformulier de leidraad vormt van het gesprek.

Observaties en bevindingen na zes weken

De leeromgeving in groep 1-2 is uitnodigend en uitdagend. De groepsleerkracht nodigt de ouders na minimaal 6 weken uit om de eerste observaties en bevindingen te delen met de ouders/opvoeders. De leerkracht registreert pas als zij een kind een maand of drie in de groep heeft gehad. Er is dan voldoende geobserveerd om de ontwikkeling te registreren in KIJK!. Observeren doet de groepsleerkracht uiteraard al vanaf de eerste dag!

Visie en werkwijze

Visie

Onze visie van de school 'Leren tellen is goed. Leren wát telt is beter' geeft de essentie weer van ons aanbod aan alle kinderen.

Werkwijze

Onze werkwijze is thematisch. Bij thematisch onderwijs bieden we niet alleen de zaakvakken aan, maar integreren we ook onderdelen van rekenen, taal, burgerschap, digitale geletterdheid en creatieve vakken in elk thema. Op 't Kraaienest werken we met lesstof voor de hele groep. Naast de reguliere lessen bieden we ook verrijkingstaken aan. Dit zijn taken die verder gaan dan de gewone lesstof en bedoeld zijn om leerlingen uit te dagen. Verrijkingstaken bevatten vaak complexere vraagstukken, onderzoeksopdrachten of creatieve taken die leerlingen stimuleren om zelfstandig na te denken en problemen op nieuwe manieren op te lossen. We gebruiken hiervoor vaste les- en begeleidingsmaterialen uit 'Slimme Kleuters'. Deze materialen zijn bedoeld als aanvulling op ons bestaande aanbod en helpen zowel de kinderen met – als zonder een ontwikkelingsvoorsprong uit te dagen en te begeleiden.

Voordeel van deze werkwijze

Een voordeel van deze werkwijze is dat we soms kinderen signaleren die anders niet opvallen, maar nu met bijzondere invalshoeken en oplossingen komen. Daarnaast zorgt het ervoor dat kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong gewoon meedoen met de groep, wat voorkomt dat ze een uitzonderingspositie hebben. Dit kan onderpresteren helpen voorkomen.

Creatief denken

Bij alle projecten ligt de nadruk op creatief denken en het ontwikkelen van een

groeimindset. Creatief denken betekent dat je op een nieuwe, originele of ongewone manier naar problemen en situaties kijkt. Het gaat om het vinden van innovatieve oplossingen, vaak buiten de gebaande paden.

Groeimindset

Een groeimindset is het idee dat je vaardigheden, intelligentie en talenten kunt ontwikkelen door inspanning, leren en doorzettingsvermogen. Dit concept werd bedacht door psycholoog Carol Dweck. In tegenstelling tot een fixed mindset (vaste mindset), waarbij je denkt dat je capaciteiten vaststaan, moedigt een groeimindset aan om uitdagingen aan te gaan en van fouten te leren. Het is mooi als alle kinderen in de groep hiervan kunnen profiteren.

Onderzoeksvraag

Na de thema-opening wordt in elke groep gevraagd: 'Wat weten we al?'. Vervolgens mag ieder kind de onderzoeksvraag kiezen die bij hem past: 'Wat willen we nog leren?'. Een onderzoeksvraag is een specifieke vraag over wat de leerlingen willen onderzoeken. Aan het einde van het thema kunnen de kinderen antwoorden geven op hun onderzoeksvragen.

Verrijkingstaken

Op 't Kraaienest gebruiken we verrijkingstaken om leerlingen extra uit te dagen. Deze taken zijn bedoeld voor leerlingen die sneller door de lesstof heen zijn of meer aankunnen, zodat ze hun kennis, vaardigheden en creativiteit verder kunnen ontwikkelen. Verrijkingstaken gaan verder dan de reguliere lesstof en sluiten aan bij de interesses en talenten van de leerlingen. Naast de normale lessen bieden we verrijkingstaken aan die leerlingen stimuleren om zelfstandig na te denken en problemen op nieuwe manieren op te lossen. Ze bevatten vaak complexere vraagstukken of creatieve opdrachten die de motivatie en het kritisch denken van leerlingen bevorderen. Zo zorgen we ervoor dat leerlingen niet vastlopen in de gewone stof en blijven groeien in hun leerproces.

Verdieping

Binnen elk thema bieden we uitdaging door verdieping. Kinderen werken met hetzelfde thema en dezelfde materialen als de rest van de groep, maar krijgen vragen en opdrachten die een hoger denkniveau vereisen. Zo kunnen kinderen die dit aankunnen, dieper op de lesstof ingaan en gebruik maken van hogere-orde-denkvaardigheden.

Funzin in groep 1-2

Elk thema heeft 10-14 prentenboeken. Prentenboeken worden 9 keer per week gelezen, waarvan 6 keer herhaald.

- Na 1e keer lezen: Een eenvoudige vraag (weten/analyseren) en een doe-activiteit.
- Na 2e keer lezen: Een creatieve vraag (genereren) en een funzin-activiteit (zin lezen, woord hakken/plakken, letter ervaren).
- Na 3e keer lezen: Een diepere vraag (verbinden) en funzin gericht op begrippen, rijmen en lettervorming.

Hogere-orde-denkvragen

Hogere-orde-denkvragen dagen leerlingen uit om dieper na te denken, complexe problemen op te lossen en kritisch, creatief en analytisch te redeneren. Deze vragen gaan verder dan het simpel herhalen van feiten of het geven van eenvoudige antwoorden. Ze stimuleren vaardigheden zoals analyseren, evalueren en creëren, die behoren tot de hogere niveaus van Blooms' Taxonomie van cognitieve vaardigheden.

Denksleutels

Denksleutels zijn twintig verschillende denkstrategieën die helpen om verdiepende vragen te stellen en kinderen denkvaardigheden aan te leren. Ze worden van groep 1 tot en met groep 8 gebruikt bij elk thema en richten zich op hogere-orde-denkvragen. Het ontwikkelen van hogere-orde-denkvaardigheden is belangrijk voor leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. De Denksleutels passen goed bij de manier van denken die deze kinderen kenmerkt: analyseren, verbanden leggen, denksprongen maken, puzzelen, ontwerpen, nieuwsgierigheid, doorddenken, uitvinden, concluderen, je mening vormen, fantaseren, onderzoeken en meer.

Smartgames

SmartGames stimuleren logisch denken, probleemoplossend vermogen en concentratie.

Onderbouw: Onder begeleiding van een leraarondersteuner.

Midden- en bovenbouw: Als verrijkingsmateriaal in de weektaak.

Rekentekeningen

Van groep 2 t/m 8 gebruiken leerlingen reketekeningen om hun denkprocessen te visualiseren. Ze combineren rekenen,

tekenen en reflecteren, wat helpt om rekenconcepten beter te begrijpen.

Schrijven van eigen teksten

Kinderen leren meningteksten, informatieve teksten en verhalende teksten schrijven. Dit verbetert taalvaardigheid, communicatie en zelfexpressie.

Meningtekst

Doel: Een standpunt geven en onderbouwen.

- Kritisch denken en argumenteren.
- Een duidelijke structuur leren maken (inleiding, kern, conclusie).
- Empathie ontwikkelen door voor- en tegenargumenten te overwegen.

Informatieve tekst

Doel: Feiten delen zonder mening.

- Onderzoek doen, informatie structureren en begrijpelijk maken.
- Schrijven afgestemd op het publiek.

Verhalende teksten

Doel: Een verhaal vertellen.

- Creatief denken, personages en emoties creëren.
- Plannen van een begin, midden en einde.
- Beeldend schrijven met levendige beschrijvingen.

Taalverzorging aanvullend (groep 3-8)

- Spellingdoelen vanuit de doelenkaart per thema verwerken in de weektaak waarin in de middag (maandag, dinsdag en donderdag) vanaf ongeveer 13:00 uur gewerkt wordt.
- 1x per maand 45 minuten bewegend leren in gymzaal De Wurf of in het speellokaal.

•De kinderen uit de + groep (Cito niveau I of I+) maken na hun basisrekenwerk op vaste dagen verdiepingstaken en opdrachten welke in een speciale map zitten.

Maandag: Lezen in een C- of Engels boek

Dinsdag: Projecttaak thema

Woensdag: Lezen in een informatieboek

Donderdag: Chromebook

Vrijdag: Eigen keuze

Begrijpend lezen aanvullend (groep 3-8)

- Leerlingen uit de + groep (Cito niveau I of I+) krijgen per thema een aanvullende project taak vanuit het thema van Alles in 1.
- Taaldoelen uit de rubric worden iedere week aangeboden vanuit de werkboeken woordsoorten, zinsontleding en leestekens van Junior Einstein.
- Leerlingen oefenen en passen de geleerde lesstof toe tijdens de lessen en opdrachten van Alles in 1.

Rekenen aanvullend (groep 3-8)

- 1x per maand 45 minuten bewegend leren in gymzaal De Wurf.
- 1x per week maken de kinderen een rekentekening (bij les 5-10-15)
- Tijdens leerdoelentijd krijgen de kinderen uit de + groep krijgen 15 minuten 1x per week feedback en instructie op meesterwerk (bij 1-6-11-16).
- De kinderen uit de + groep (Cito niveau I of I+) werken vanuit de verkorte leerroute van rekenen. Deze kinderen maken na hun basisrekenwerk op vaste dagen verdiepingstaken en opdrachten welke in een speciale map zitten.
- Maandag: Meesterwerk
- Dinsdag: Smartgame
- Woensdag: Junior Cloud
- Donderdag: Redactiesommen
- Vrijdag: Eigen keuze

Kleuter zijn is een ontwikkelingsfase

Een kind van 4 tot 6 jaar is een kleuter en zit in een belangrijke ontwikkelingsfase. Deze periode volgt op de peutertijd (1,5 tot 4 jaar) en gaat vooraf aan de schoolkind-fase (6 tot 12 jaar). Kleuters ontwikkelen zich door spel en maken grote stappen op sociaal, emotioneel, motorisch en cognitief gebied. Betrokkenheid is hierbij een belangrijk principe. Wij werken met de betrokkenheidsschaal van Laevers om dit te stimuleren.

Wat is betrokkenheid?

Betrokkenheid betekent dat een kind volledig opgaat in een activiteit, met concentratie en enthousiasme. Het laat zien dat het kind actief en diepgaand leert. Dit draagt bij aan motivatie, succes en samenwerking.

Wat is de betrokkenheidsschaal van Laevers?

De betrokkenheidsschaal is ontwikkeld door de Belgische pedagoog Ferre Laevers. Het is een hulpmiddel om te observeren hoe betrokken een kind is tijdens een activiteit. Dit geeft inzicht in hoe goed een activiteit aansluit bij de behoeften, interesses en mogelijkheden van het kind.

Kennismaken met een ontwikkelingsvoorsprong

Ongeveer 10% van de leerlingen heeft een ontwikkelingsvoorsprong. Dit betekent dat ze door hun aanleg uitzonderlijke prestaties kunnen leveren als hun ontwikkeling goed wordt ondersteund. Hun groei wordt beïnvloed door hun persoonlijkheid en omgeving. Kleuters met kenmerken van een ontwikkelingsvoorsprong noemen we in dit document slimme kleuters.

Kenmerken van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Slimme kleuters zijn te herkennen aan hun manier van leren en hun persoonlijkheidseigenschappen. Prestaties alleen zijn niet altijd een goede indicatie; daarom kijken we naar specifieke leereigenschappen en persoonlijkheidseigenschappen.

Door deze eigenschappen te herkennen, kunnen we ons onderwijs beter afstemmen op hun behoeften. Hiervoor gebruiken wij het signaleringsdocument 'Kinderen signaleren met een ontwikkelingsvoorsprong' (zie bijlage).

Het bevorderen van de ontwikkeling

Bij ons onderwijs staat het leren van de leerling centraal, niet het materiaal of de taak. Hierdoor richten we ons beter op wat echt bijdraagt aan de ontwikkeling van de leerling. Dit omvat alle aspecten van ontwikkeling: (meta)cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch, creatief, enz. We besteden aandacht aan zowel de leerinhoud als het proces en aan de rol van leerling en leerkracht. De begeleiding van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong verschilt hierbij niet wezenlijk van die van andere leerlingen. Het draait om wat wij de leerling willen leren, niet om wat de leerling moet doen. Soms betekent dit dat niet elk verrijkingsmateriaal ook echt een verrijking biedt voor de leerling.

Versnellen

Niet alle leerlingen hebben genoeg aan extra leerstof. Sommige hebben een didactische voorsprong die zo groot is dat passend onderwijs binnen hun huidige groep lastig wordt. In dat geval kan vervroegde doorstroming naar een hogere groep worden overwogen. Er is echter geen algemene regel die bepaalt of dit altijd wenselijk is. Naast de ontwikkelingsvoorsprong moeten ook andere criteria zorgvuldig worden overwogen.

Stappenplan

Om het proces van versnellen structuur te geven, volgen we hieronder een verkort stappenplan. Vanzelfsprekend moet iedere stap met zorg worden uitgevoerd, waarbij gebruik kan worden gemaakt van eerder genoemde hulpmiddelen.

We brengen de volgende punten stap voor stap in kaart:

1. Cognitieve voorsprong.

In hoeverre beheerst de leerling de doelen van het leerjaar? We gebruiken hiervoor methodegebonden en methode-onafhankelijke toetsen. We zijn alert op eventuele hiaten.

2. Sociale ontwikkeling.

Vaak hebben deze leerlingen een voorsprong op sociaal gebied. Echter is dat soms moeilijk te signaleren.

3. Emotionele ontwikkeling.

Breng het zelfbeeld van de leerling in kaart. Hoe gaat een leerling om met emoties?

4. Werkhouding en taakaanpak.

Deze vaardigheden worden pas ontwikkeld als ze ook nodig zijn. Uitdaging kan er voor zorgen dat leerlingen oefenen met deze vaardigheden (POINT; Liesbeth van der Velden, 2018).

5. Trek een conclusie.

Wel of niet versnellen?

Halverwege het schooljaar versnellen of juist aan het eind van een schooljaar?

We nemen alle betrokkenen hierin mee. De wensen en gevoelens van ouders én leerling zijn minstens zo belangrijk. Ook de leraar die de versnelde leerling in de groep krijgt is een belangrijke schakel in dit proces. Na het zorgvuldig doorlopen van alle stappen is het van belang om als school de leerling te blijven volgen, ongeacht de beslissing van het wel of niet versnellen. Deze leerlingen hebben, ongeacht de beslissing, een passend onderwijsaanbod nodig. De leerling, ouders/verzorgers, kwaliteitscoördinator en de leraar zijn hierin belangrijke samenwerkingspartners. Samen bepalen we of versnellen dé oplossing is voor deze leerling of dat er gekeken moet worden naar alternatieve oplossingen. Het is belangrijk om te realiseren dat (hoog)begaafdheid niet verdwijnt als een leerling is versneld.

Besluitvormingsproces

Onze school hanteert duidelijke criteria om de risico's van vervroegde doorstroming te minimaliseren. Bij elke leerling blijven we toetsen:

- In hoeverre voldoet de leerling aan de criteria?
- Hoeveel risico's blijven over voor leerling, ouders en school?

Dit helpt ons een goed afgewogen besluit te nemen en indien nodig te heroverwegen. Als vervroegde doorstroming wordt besloten, evalueren we of alle betrokkenen voorbereid zijn op de lange termijn gevolgen voor de leerling, ouders en school. Zo streven we naar een succesvolle en verantwoorde keuze.

Sociale- en emotionele problemen

Leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong kunnen, net als andere leerlingen, sociale- en emotionele problemen ervaren. Een voorsprong betekent niet dat een leerling hiervan gevrijwaard is. Bij problemen is het belangrijk om te onderzoeken of deze worden veroorzaakt door de ontwikkelingsvoorsprong of door andere factoren.

Een ontwikkelingsvoorsprong leidt niet automatisch tot problemen. De leer- en opvoedomgeving speelt echter een grote rol, zowel bij het ontstaan van problemen als bij het vinden van oplossingen.

Een veilig pedagogisch en didactisch klimaat, waar alle kinderen worden uitgedaagd, biedt de beste kansen. Hierin is de slimme kleuter niet een leerling die erbij komt, maar een leerling die erbij is.

Kinderen signaleren met een ontwikkelingsvoorsprong

‘Als de handen het niet gevoeld hebben, kan het hoofd het niet weten’

Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong zijn soms moeilijk te signaleren. Op IKC 't Kraaienest maken we gebruik van de volgende informatiebronnen:

1. De input van de ouders en uitingen voor ontwikkelingsvoorsprong
2. Signaleren vanuit 'Slimme kleuters' van Cora Hansen
3. Persoonskenmerken gebaseerd op zijnsluijkenmerken van Tessa Kieboom
4. De menstekening van Goodenough
5. Leerlingvolgsysteem
6. Open observaties van de groepsleerkracht

1. De input van de ouders

Er zijn veel slimme kleuters die in de thuissituatie meer laten zien dan op school. Informatie van ouders is daarom van belang.

Hierbij letten we op onderstaande gebieden:

Hoogbegaafdheid in de familie
Ontwikkeling grote motoriek
Ontwikkeling spraak en taal
Brede en diepe interesse
Omgang met andere kinderen
Gevoeligheid

Uitingen voor ontwikkelingsvoorsprong

Cognitieve ontwikkeling	
Snelle en brede kennisopname: Het kind leert snel en onthoudt details, soms zelfs complexe informatie.	
Hoge nieuwsgierigheid: Het stelt veel vragen, vaak over onderwerpen die verder gaan dan wat leeftijdsgenoten vragen.	
Abstract en logisch denken: Het kind kan verbanden leggen tussen dingen en problemen op een verrassende manier oplossen.	
Taalontwikkeling	
Gevorderde woordenschat: Het kind gebruikt veel woorden en zinsstructuren die verder gaan dan gemiddeld voor de leeftijd.	
Volwassen communicatie: Het voert gesprekken die lijken op die van oudere kinderen of volwassenen.	
Sterke interesse in lezen en schrijven: Het kan vroeg interesse tonen in letters, woorden of verhalen.	
Motorische vaardigheden	
Fijne motoriek: Het kind kan knippen, tekenen of bouwen met een opvallend hoge precisie.	
Grote motorische vaardigheden: Het heeft een uitstekende balans of coördinatie en kan fysieke activiteiten sneller oppakken.	
Spelgedrag	
Fantasierijk en complex spel: Het creëert ingewikkelde verhaallijnen in rollenspellen of bouwprojecten.	
Voorkeur voor oudere kinderen: Het speelt liever met oudere kinderen of volwassenen vanwege overeenkomsten in denkniveau.	
Uitdaging zoeken: Het wil nieuwe en moeilijkere activiteiten proberen, in plaats van herhaling of eenvoudige taken.	
Sociaal-emotionele kenmerken	
Empathie: Het kind toont veel begrip voor de emoties van anderen, soms verrassend voor zijn leeftijd.	
Perfectionisme: Het kan gefrustreerd raken als iets niet lukt zoals verwacht.	
Onafhankelijkheid: Het heeft soms moeite met regels, omdat het graag zijn eigen weg volgt.	
Overige signalen	
Onrust of verveling: Het kind kan onrustig worden in een omgeving die geen uitdaging biedt.	
Intensiteit: Het kan intens reageren op prikkels, zoals emoties, geluiden of taken.	

Geconcentreerde interesses:

Het verdiept zich intensief in een bepaald onderwerp, zoals dinosaurussen, ruimtevaart of muziek.

2. Signaleren vanuit 'Slimme kleuters' van Cora Hansen

'Slimme kleuters' is een verzameling les- en begeleidingsmateriaal die we inzetten om kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong te signaleren, uit te dagen en te begeleiden.

Wanneer er kenmerken zichtbaar zijn, geven we dit aan met een +.

Wij zijn alert op onderstaande signalen:

<p>Gevoel voor humor</p> <p><i>Kind dat grapjes in een verhaal snel doorheeft, een woordgrapje oppikt.</i></p>	
<p>Lange spanningsboog</p> <p><i>Tijdens het werken, een voorleesverhaal of een uitdagende kringactiviteit.</i></p>	
<p>Kunnen spelen met getallen</p> <p><i>Ver kunnen tellen, maar ook door/terug kunnen tellen vanaf een willekeurig getal, sprongen maken, buurgetallen kennen etc.</i></p>	
<p>Optreden als hulp juf of meester</p> <p><i>Het kind ziet voortdurend wat er moet gebeuren, herinnert de leerkracht aan beloftes, bemoeit zich met de gang van zaken en handhaving van de regels.</i></p>	
<p>Uitdagend gedrag</p> <p><i>Het kind daagt je vaak en op veel verschillende manier uit: boos worden, huilen, koppig zijn, toch iets doen als je even niet kijkt etc.</i></p>	
<p>Leert zichzelf in enige mate lezen in de kleuterperiode</p> <p><i>Bijna alle kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong leren zichzelf lezen. Laten dit niet altijd zien. Kan het ook letters combineren tot nieuwe woordjes?</i></p>	
<p>Vaak conflicten tijdens spel</p> <p><i>Lijkt sociaal niet zo vaardig, heeft vaak ruzie. Anderen houden zich in zijn of haar ogen niet aan spelregels of spelafspraken. Dit klopt ook, spelontwikkeling is al verder dan die van leeftijdsgenootjes.</i></p>	
<p>Vraagt veel aandacht tijdens wisselmomenten</p> <p><i>Wachten is geen vaardigheid, verveelt zich op 'wacht-'momenten en vraagt dan veel aandacht.</i></p>	
<p>Kan heel aardig tekenen</p>	

<p><i>Laat die niet altijd zien, past zich soms aan. Vraag eventueel naar tekeningen van thuis.</i></p>	
<p>Goed ruimtelijk inzicht</p> <p><i>Kan ook nabouwen wat niet direct zichtbaar is, maakt grote en creatieve bouwsels, legt grote puzzels.</i></p>	
<p>Goede taalontwikkeling</p> <p><i>Spreekt al snel in uitgebreide volzinnen. Is goed te volgen en kan chronologisch een verhaal vertellen. Gebruikt al snel voegwoorden, bijvoorbeeld, uiteindelijk, daarom, want, maar etc.</i></p>	
<p>Zoekt in spel bij voorkeur andere kinderen met een voorsprong op</p> <p><i>Deze 'ontwikkelingsgelijken' hebben leuke spelpartners aan elkaar en zoeken elkaar op.</i></p>	
<p>Kunnen soms moeilijk kiezen wat te doen</p> <p><i>'Slimme kleuters' houden niet van herhaling, als alles al eens is geprobeerd is het 'klaar'. Let vooral op als een kind na een tijdje kleuteren de motivatie verliest en niet meer tot werken komt. Waarschijnlijk is hij dan 'klaar' met je aanbod.</i></p>	

3. Persoonskenmerken gebaseerd op zijnsluik persoonskenmerken van Tessa Kieboom

Een ontwikkelingsvoorsprong bestaat uit twee luiken: het cognitieve luik (intellect, creativiteit en motivatie) en het zijnsluik (perfectionisme, rechtvaardigheidsgevoel, kritische instelling en hoge gevoeligheid).

Het zijnsluik nemen we mee in signalering om een breed beeld van het kind neer te zetten. We beoordelen kenmerken in vaak – soms en nooit.

Perfectionisme	Vaak	Soms	Nooit
Vermijdt nieuwe uitdagingen/activiteiten			
Laat thuis nadrukkelijk meer zien dan op de groep			
Heeft moeite om met kritiek om te gaan			
Denkt vaak dat het iets niet kan			
Heeft weinig vertrouwen in het eigen kunnen			
Vind een fout maken naar			
Heeft voorkeur voor activiteiten die het al kent (ontloopt bepaalde activiteiten)			

Rechtvaardigheidsgevoel – kritische instelling	Vaak	Soms	Nooit
Maakt zich regelmatig zorgen over 'grote' zaken			
Afspraak is afspraak; beloftes moeten nagekomen worden			
Heeft regelmatig een andere mening (discussie)			

Hoge gevoeligheid	Vaak	Soms	Nooit
Gevoelig op lichamelijk gebied			
Ziet veel (details)			
Vind geluiden vaak hard			
Heeft last van sokken, etiketten, stoffen			
Sterk ontwikkeld reukvermogen (en heeft mening over de geuren)			
Sterke smaakontwikkeling (heeft uitgesproken mening)			
Kan intens reageren op pijn			
Gevoelige ogen (licht is snel fel)			
Gevoeligheid op emotioneel gebied			
Voelt stemmingen en emoties van anderen aan			
Maakt zich snel zorgen			
Heeft behoefte aan een rustige omgeving			
Kan zich goed inleven			
Is in staat tot zelfreflectie			
Staat niet graag in middelpunt			

Creativiteit	Vaak	Soms	Nooit
Heeft originele gedachten en ideeën (buiten de gewone kaders)			

Motivatie	Vaak	Soms	Nooit
Kan zeer gemotiveerd en geconcentreerd spelen/werken			

4. De menstekening van Goodenough

De menstekening van Goodenough is een manier om te registreren hoe de cognitie is ontwikkeld en het geeft een beoordeling van het ruimtelijk inzicht van het kind.

Aan de kleuter wordt gevraagd een mens te tekenen. Aan de detaillering van de tekening worden punten toegekend en vergeleken in een leeftijdsschaal. Voor ieder detail van de tekening volgt 1 punt.

Opdracht: 'Tekenen een mens voor mij zo goed als je kunt. Je hebt er alle tijd voor'.

- Geef geen suggestief of hulp
- Op vragen antwoorden: 'Doe maar zoals je het beste lijkt'
- Hoogstens een geremd kind aanmoedigen, maar niet aansturen
- Wanneer een kind aangeeft klaar te zijn, neem je het papier met de tekening weg

Menstekening

Datum:

1	Hoofd	
2	Beide benen of één 'en profil'	
3	Beide armen. Vingers allen is niet voldoende, behalve als er ruimte tussen de vingers en het lijf is gelaten, alsof er armen zouden moeten zitten	
4	Romp, in één of twee dimensies (lijn of buik)	
5	De lengte van de romp is groter in afmeting dan de breedte	
6	Schouders duidelijk aangegeven	
7	Armen en benen aan een willekeurig punt van de romp of aan de hals bevestigd	
8	Armen en benen op de juiste plaats aan de romp gevestigd	
9	Hals	
10	De omtrek van de hals vormt een voortzetting van die van het hoofd, de romp of beide samen	
11	Eén of beide ogen	
12	Neus	
13	Mond	
14	Neus en mond door twee lijntjes aangegeven	
15	Neusgaten	
16	Haren	
17	Haren beter weergegeven dan door de verbreding van het hoofd of een golvende lijn	
18	Aanduiding van kleren (knopen of hoed)	
19	Twee ondoorzichtige kledingstukken (hoed, boek, jas bijv.)	
20	Volledig onzichtbare kleding (mouwen, broekrand)	
21	Vier of meer duidelijk te onderscheiden kledingstukken (broek, trui, schoenen, jas, hoed)	
22	Vak- of uniformkleding zonder fouten	
23	Vingers aan beide handen of aan de enig zichtbare hand	
24	Het juiste aantal vingers aan beide handen of aan de zichtbare hand	
25	De verhouding tussen de lengte en de breedte van de vingers is juist. De vingers wijken uiteen	
26	De duim is van de overige vingers te onderscheiden door de stand en de lengte	
27	Handen van vingers en arm te onderscheiden	
28	Eén of meer gewrichten van de armen is/zijn aangegeven	
29	Eén of meer gewrichten van de benen is/zijn aangegeven	
30	Afmeting van het hoofd is niet groter dan de helft en niet kleiner dan een tiende van de romp	
31	Lengte van de armen niet tot aan de knieën reikend	
32	Lengte van de benen niet kleiner dan die van de romp en niet groter dan twee maal de lengte van de romp	
33	De lengte van de voeten is groter dan de hoogte	
34	De lengte van de voeten bedraagt minder dan een derde van de lengte van het been en meer dan een tiende van de totale lengte van het been	
35	Beide benen en armen hebben twee dimensies	
36	Hiel	

37	Uitdrukking van motorische coördinatie in de lijnen van de omtrek (het harmonisch samenwerken)	
38	Idem in die van gewrichten	
39	Idem in die van de omtrek van het hoofd	
40	Idem in die van de omtrek van de romp	
41	Idem in die van de omtrek van benen en armen	
42	Idem in de symmetrie van het gelaat	
43	Oren	
44	Juiste stand en afmeting van de oren	
45	Details van de ogen. Wenkbrauwen, wimpers of beide	
46	Pupillen aangegeven	
47	Afmeting van de ogen. Lengte groter dan de hoogte	
48	De blikrichting van het oog komt in de plaatsing van de pupil en 'en profiel' weergegeven gelaat of in de vorm van het oog (cirkelsector) tot uitdrukking	
49	Kin en voorhoofd duidelijk aangegeven	
50	Kin duidelijk van de onderlip gescheiden	
51	Hoofd, romp en voeten 'en profiel'	
52	Foutloos profiel	

Normeringstabel:

Het aantal punten correspondeert met de kalenderleeftijd van een gemiddeld kind.

Punten	Leeftijd	Waar zit het kind?
2	à 3	
6	à 4	
10	à 5	
14	à 6	
18	à 7	
22	à 8	
26	à 9	
30	à 10	
34	à 11	
38	à 12	
42	à 13	

5. Leerlingvolgsysteem

We leggen de ontwikkeling van het kind vast en letten daarbij op een voorsprong van meer dan een half jaar op meerdere ontwikkelingsgebieden voor een gedurende langere tijd.

Om dit in kaart te brengen werken wij met:

- Periode planners
- Map beginnende geletterdheid en gecijferdheid
- KIJK! Ontwikkelingslijnen

Leerlingvolgsysteem

6. Open observaties van de groepsleerkracht

Door in de kring, tijdens het buitenspelen en tijdens het spelen en werken te observeren kunnen wij het kind goed in beeld brengen. Hierbij kijken we o.a. naar de houding, het gedrag, de interacties tussen kinderen of gebeurtenissen etc.

Open observaties